

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Антоанета Момчилова д п н

На материалите, представени от гл. ас. д-р Данелина Емилова Вачева – Божинова за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (включително методика на лечебната физкултура) в катедра „Физикална медицина, рехабилитация, ерготерапия и спорт“ към факултет „Обществено здраве“ за нуждите на отделение по „Физикална и рехабилитационна медицина“ на „УМБАЛ“ – ЕАД Плевен, обявен от МУ – Плевен, обнародван в ДВ, брой 73 от 25. 09. 2015, стр. 60.

Приложенияте от кандидатката документи по конкурса са съгласно изискванията на ЗРАСРБ (чл.чл. 53 и 57 (2). Това ми дава основание да приема, че конкурсът е законно обявен и може да се проведе.

I. Кратка информация за кандидата в конкурса

Д-р Данелина Вачева – Божинова е родена на 31/07/1961 г. През 1997 година придобива в Медицински университет – София специалност „Медицинска физкултура“. ОКС „Магистър“, Специалност „Кинезитерапия и физическо възпитание“ получава във Висшия институт по физическа култура в София на 09.07.1985 г.

Работи като учител по физическо възпитание – начален курс в ОУ „Димитър Благоев“ Свищов – 1980 г. и като учебно-спорتن инструктор в Туристическо дружество „Алеко Константинов“ Свищов – 1982 г.

През 1986 г. е Методист по ЛФК – детски санаторно-курортен комплекс „Тузлата“ Балчик и Кинезитерапевт в отделение по физикална и рехабилитационна медицина УМБАЛ „Д-р Георги Странски“ Плевен.

Академичната кариера на кандидатката основно се свързва с придобиване на *Образователната и научна степен „Доктор“* през 2011 година по научна специалност „Физиотерапия, курортология и рехабилитация“, Катедра „Физикална медицина, рехабилитация, ерготерапия и спорт“, МУ – Плевен.

През 2011 година д-р Данелина Вачева – Божинова е *асистент* в Катедра „Физикална медицина, рехабилитация, ерготерапия и спорт“ към ФОЗ, МУ – Плевен.

От 2014 г. е *гл. асистент* в Катедра „Физикална медицина, рехабилитация, ерготерапия и спорт“ към ФОЗ, МУ – Плевен.

Ползва писмено и говоримо руски.

Впечатлява активното участие на д-р Вачева в различни научни организации: Съюз на учените в България; Асоциацията на физиотерапевтите в България; „Европейская Асоциация педагогов и психологов “Science”; National Research Analytics Federation of the Republic of Bulgaria in International Academy of Science and Higher Education (London; UK). Sertificate № NRAF-BG-00002/27.10.2013г. За професионалната си дейност тя е награждавана многократно с дипломи и плакети.

Биографичната информация представя кандидатката като доказан ръководител на административни структури, експерт, консултант и академичен преподавател, с изразени кариерни ориентири и изследователски компетентности в професионалното направление на конкурсната процедура, имащи пряко отношение към качеството на трансфера на знания в академичното обучение и практиката.

II. Обща характеристика на дейността на кандидата

1. Учебно-педагогическа дейност .

Д-р Данелина Вачева – Божинова участва и организира редица дейности, свързани с:

- **Провежда учебно-клинична практика** по „Ерготерапия” на студенти от специалност „Медицинска рехабилитация и ерготерпия” на МУ – Плевен в VI и VII семестър, ОКС „Бакалавър” и преддипломна стажантска практика на студенти от същата специалност – VIII семестър, ОКС „Бакалавър”.

- **Преподава дисциплините:** „Ерготерапия при заболяванията в детска възраст”, „Функционална оценка в медицинската рехабилитация и ерготерапия” и „Новости в рехабилитацията на горен крайник” – лекции и упражнения на студенти от специалност „Медицинска рехабилитация и ерготерапия” на МУ – Плевен – VII семестър, образователна степен „Бакалавър”.

2. Разработване на учебни програми по ерготерапия: за учебно-клинична практика по ерготерапия при ортопедични и травматични болести и заболявания в детска възраст; за учебно-клинична практика по ерготерапия при вътрешни, неврологични, психични болести и в гериатрията; за лекции и упражнения по „Ерготерапия на заболяванията в детска възраст”; изработване на тестове по ерготерапия за оценка знанията на студентите; разработване тезиси на упражнения по „Функционална оценка в медицинската рехабилитация и ерготерапия”

3. Курсове за следдипломна квалификация: „Медицинска физкултура” във ВМИ – София, 1996; „Кинезиология на опорно-двигателния апарат” в МУ – София, 1997; „Разработване и управление на европейски проекти” в „БГ СЕРТ Регистър” ООД – София, 2012; Хармоничен „massana” масаж, Wellness, Spa, Medical Spa massage – МУ – Плевен, 2013.

Обобщаващата ми оценка по отношение на обема, структурата и качеството на учебно-преподавателската и педагогическа дейност е, че кандидатката изпълнява нормативните изисквания на чл. 24 от ЗРАСРБ.

III. Внедрителска дейност

Участие в научно-изследователски проекти

Д-р Данелина Вачева – Божинова взема активно участие като ръководител и член на работни екипи в реализирането на международни научни и научно-изследователски проекти, финансирани от МУ – Плевен.

Международни научни проекти

INTERNATIONAL SCIENTIFIC ANALYTICAL PROJECT

International Academy of Science and Higher Education (London, UK)

- General regulations for conducting championships (competitions) in research analytics.

Award Protocol № 52к-2013, Diploma „Science progress”.

- LII International Academy of Science and Higher Education. London, UK, 2013.

Award Protocol № 69к-2013, Diploma „Science progress”.

- Global International Scientific Analytical Project „Problems of Quality of Knowledge and Personal Self-Actualization in Terms of Social Transformations”.

Award Protocol № 96к-2015, Diploma „Sophist”.

- International Academy of Science and Higher Education „Probmodern Methods of Resistance to the Influence of Pathogenous Factors on the Person and Biospheric Processes”.

Award Protocol № 99к-2015, Diploma „Scientific Thought Leader”.

Научно-изследователски проекти, финансирани от МУ – Плевен

- Проект № 22/2009 „Физикална аналгезия – доказване възможностите на физикалните фактори за обезболяване”.

- Проект № 23/2009 „Място и роля на функционалната ерготерапия в комплексните неврорехабилитационни алгоритми”.

- Проект „Студентски практики” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, финансиран от Европейския социален фонд № BG051PO001/03.03.2007 – 0002, съфинансиран от Европейския социален фонд на ЕС. Договор за наставничество с ментор Данелина Вачева за провеждане на практическо обучение № M01-84/10.07.2014 г.

IV. Участие в организиране на научни прояви:

Първи национален конгрес по медицинска рехабилитация и ерготерапия с международно участие, 4-6 ноември 2010, к. к. Боровец; Първи национален конгрес по неврорехабилитация с международно участие, 27-29 октомври 2011, Велико Търново; кръгла маса на тема „Мултидисциплинарен екип: компетенции на различните кадри и ролята им в неврорехабилитационната практика”, съгласно изискванията на МКФ (СЗО, 2001).

V. Количествена оценка на представените научни публикации

Предоставените ми за рецензия научни трудове са включени в коректно изготвен списък от **общо 82 заглавия** (автореферат, научни статии в международни и български списания, учебно ръководство, книги, доклади в научни сборници).

1. Кандидатката участва в конкурса **общо с 76 реферирани публикации след докторската дисертация, от които в 57 Данелина Вачева е самостоятелен или първи автор:**

- Учебно ръководство - 1 брой ;
- Монографии - 2 броя

Статии и доклади

- Статии - 39 броя;
- Доклади - 34 броя;

2. По значимост

• Статии в издания с Импакт-фактор (IF от списания, реферирани в други база данни – **35.535**)

- Цитирания – 40

3. По място на публикуване:

- Статии в чужди научни списания - 7 броя [№7; № 8; №9, №10, №11, №12, №13];

- Статии в научни списания в България – 32 броя [№14; № 15; № 16; № 17; № 18; № 19; № 20; № 21; № 22; № 23; № 24; № 25; №24; № 25; №26; №27; № 28; №29; № 30; № 31; № 32];

- Публикации в пълнотекстови сборници от научни прояви в чужбина – 8 броя [№46; № 47; № 48; №49; № 50; № 51; № 52];

- Публикации в пълнотекстови сборници от научни прояви у нас – 22 броя [№54; № 55; № 56; № 57; № 58; № 59; № 60; № 61; № 62; № 63; № 64; № 65; №66; № 67; № 68; №69; № 70; №71; № 72; № 73; № 74; № 75].

4. По брой на авторите:

- Самостоятелни - 24 броя;
- С един съавтор - 32 броя;
- С трима и повече съавтори – 17 броя.

VI. Научна и научно-приложна дейност

Общият аналитичен поглед върху представената научна продукция показва, че в нея присъства разнообразие от научни и научно-приложни разработки и постижения, както и такива предназначени за учебния процес.

Кандидатката д-р Данелина Вачева участва в конкурса за доцент с **едно рецензирано ръководство и две монографии. Актуалността на монографичните трудове е безспорна и тя се определя от тяхната цел, обхват, структура, тематично съдържание и методология.**

1. Ръководство за учебно-клинична практика по трудотерапия. Габрово: „ЕКС-ПРЕС” ООД, 2015. ISBN 978-954-490-485-2

Ръководството е подходящо за студенти от специалист „Медицинска рехабилитация и ерготерапия“. *Акцентира се върху:* основните понятия (рехабилитация, кинезитерапия, трудотерапия, ерготерапия и други); лечението с трудови дейности (същност на трудотерапията, видове трудотерапия, препоръки за оборудване на кабинет по трудотерапия); анатомичната и морфофункционална характеристика на ръката; функционалната терапия. Разработена е оригинална комплексна рехабилитационна програма приложима след травми и заболявания на ръката. Методиката включва подводна гимнастика, кинезитерапия, електролечебни процедури, трудотерапия. Оказва изразен функционален възстановителен ефект и е целесъобразна за прилагане при медицинската рехабилитация и ерготерапия на пациенти от различна възраст и пол, претърпели травми на ръката.

2. Монография. *Rehabilitation and Occupational Therapy in Some Common Motor Deficits. Saarbrücken: LAMBERT, 2013; 1-58 стр., ISBN 978-3-659-45076-1.*

Разглеждат се въпроси свързани с мястото на трудовата терапия в медицинската рехабилитация при травми на ръката, като за целта е разработена и приложена комплексна програма за психотерапия и рехабилитация. Представени са и кинезитерапевтични програми за трудова терапия и медицинска рехабилитация при пациенти след mamestomiya, Plexus Brachialis, артропластика на тазобедрената става и други. Отчитат се резултатите от приложението им.

3. Монография. *Медицинска рехабилитация и ерготерапия при пациенти с фрактура на дисталния радиус (fractura radii in loco typico). МУ Плевен, 2012; 1-208 стр., ISBN 978-954-756-118-2.*

Разгледана е функционалната анатомия и биомеханиката на горния крайник, морфофункционалните особености и характеристики на ръката и способността ѝ да извършва фините движения на пръстите. Описани са методите и средствата на

комплексната физио-рехабилитационна програма. Включени са примерни комплекси от упражнения за улесняване на дейностите от ежедневиия живот. За първи път е използван разработен от автора тест за комплексна функционална оценка на радиоулнарната става, гъривенната става и пръстите. Дават се практически указания за оборудване на кабинети по трудотерапия и ерготератия в болничните и лечебните заведения.

Заключението ми е, че ръководството и монографичните трудове на д-р Вачева са посветени на ясно формулиран проблеми с научна и научно-приложна значимост. С необходимата задълбоченост, практически познания, научно-емпирична аргументация и информираност са представени съответните методологически, аналитични и прогностични обобщения, методически и управленски решения, базирани на практическия ѝ опит и професионална реализация на различни позиции в системата на здравеопазването.

4. В своята научно-приложна и изследователска дейност кандидатката проявява последователност, способност и умения да анализира, систематизира и критично да осмисля теориите и методологическите подходи в предметните области, да дефинира научни проблеми и насоки за решаването им, сполучливо да свързва научните изследвания с практическата им приложимост в академичното обучение.

Тематиката на научно-приложните трудове на кандидатката могат да се обособят в следните основни направления:

А. Възникване, същност, историческо развитие и видове лечение с трудови дейности (трудотерапия). Създаване и дейност на кабинет за лечение с трудови дейности към физиотерапията в Плевенската болница – приемственост, обучение на студенти от специалност „Рехабилитатор” и „Медицински рехабилитатор – ерготерапевт” на Медицински Колеж и МУ – Плевен.

Приноси: Разгледано е създаването и развитието на физиотерапията в Плевенската болница с обособени сектори за физикални методи на лечение и рехабилитация, включително и сектор „Трудотерапия” (№ 2, 42, 43, 78).

Осъществен е технологичен анализ на някои от най-достъпните трудови дейности, подходящи за използване в кабинетите по функционална трудотерапия (№ 1, 76, 78). Направен е задълбочен кинетичен анализ на трудови дейности с описание на движенията на горните крайници и участващите мускули и инервацията им, което е надежден инструмент за селектиране на подходящи трудови дейности за функционалното възстановяване на травмирания крайник (№ 1, 76, 78). Направена е финансова справка за обзавеждане и оборудване на кабинет по трудотерапия в лечебните и социални заведения (№ 1, 28, 76, 78).

Изследвана е функцията на ръката чрез прилагане тестове на различните захвати (трудотерапевтично тестване) и е разработена индивидуална ерготерапевтична програма (№ 1, 4, 5, 10, 27, 33) и др.

Б. Теоретико-клинична работа в областта на рехабилитация на ръката – болести на ръката, травми, ампутация на пръсти, транспозиция на мускули, артродези, неврологични увреждания и др. Комплексната физиорехабилитационна програма, включва различни физикални фактори и преди всичко кинезитерапия, функционална трудотерапия и ерготерапия.

Приноси: Проведено е комплексно изследване върху ефекта от лечението с трудови дейности при пациенти след травми на горния крайник (№ 1, 3, 32, 38, 72). Модифицирани са тестовете на W. Regan (1991) и Н. Попов (2003) за изследване на пациенти с ограничения в лакътна става. Разработен е специализиран тест за комплексна функционална оценка (КФО), който се използва освен при фрактура на дисталния радиус и при много други заболявания, травми и дефицити на горния крайник (№ 69, 75). Доказан е положителният ефект от прилагането на комплексна физиореабилитационна програма при рехабилитацията на пациенти след фрактура на дисталния радиус (№ 31, 35, 36, 78). Разработена е специфична кинезитерапевтична програма за пациенти получили усложнение Зудекова алгоневродистрофия (№ 6, 39, 46, 80)

Потвърдена е медико-социалната ефективност от включването на трудови дейности в рехабилитацията на горните крайници с различни травми (№ 1, 76). Създадена е база обективни данни, свързани с лечение на заболяванията и травмите на ръката и проблемите на тяхната рехабилитация (№ 34, 37) и др.

В. Клинико-практична работа в областта на кинезитерапията при различни нозологични направления – ранна рехабилитация в Клиники и Отделения на Университетска болница – Плевен, изработване на кинезитерапевтични алгоритми за работа при отделни двигателни увреждания, въвеждане в практиката на съвременни кинезитерапевтични програми.

Приноси: Проведено е кинезитерапевтично лечение при: фрактура на дисталния радиус, ранна рехабилитация след мамектомия, алопластика на тазобедрената става, при пациенти с хронична обструктивна белодробна болест и др. (№ 14, 29, 41, 51, 70, 71, 77).

Разработени и приложени са комплексни физиореабилитационни програми при увреда на плексус брахиалис, при полиартроза, лумбо-сакрален радикулит, болест на Бехтерев, раменна алопластика и др. (№ 7, 16, 19, 20, 30, 45, 49, 60, 61, 67, 73, 77, 79, 81).

Г. Практико-теоретична дейност за обучение на пациенти с различни двигателни нарушения, дефицити и проблеми с оглед улесняване на ежедневните дейности и подобряване качеството на живот (ерготерапия). Използване на разнообразни помощни средства и приспособления за подпомагане ежедневието на хора с увреждания, допринасящи за постигане на максимална самостоятелност и независимост от чужда помощ.

Приноси: Разработени са ефективни рехабилитационни програми за улесняване на ДЕЖ при пациенти с болести и травми на горния крайник, с двигателен дефицит в областта на радиоулнарни стави, гривнена става и пръсти (№ 3, 12, 40, 53, 74, 77). Анализирани са дългогодишния опит на КФРМ при УМБАЛ Плевен за рехабилитацията на деца с различни двигателни увреди и заболявания (№ 21, 28, 47, 56, 58, 62, 65). Описани са указания за улесняване ДЕЖ при пациенти с ограничение на движенията в раменна става, при хумероскапуларна алопластика и мамектомия (№ 25, 44, 51, 77, 78). Разработена е ерготерапевтична програма за пациенти с алопластика на тазобедрената става (№ 13, 24, 49, 50, 77). Предлагат се методически указания за улесняване на ДЕЖ при пациенти с последици от мозъчно-съдова болест и с двигателен дефицит в недоминантните крайници (№ 17, 22, 23, 26, 57, 77, 82, 22, 32, 40, 74, 76, 77).

Д. Теоретично-практична работа, свързана с обучението по учебно-клинична практика и преддипломен стаж на студентите от специалност

„Медицинска рехабилитация и ерготерапия“ на МУ – Плевен. Сътрудничество със специалисти от други специалности на МУ – Плевен относно работа при деца и възрастни с увреждания и лица със социални проблеми.

Приноси: Акцентира се върху необходимостта от специалисти по медицинска рехабилитация и ерготерапия, както и значението на учебно-клиничната практика за изграждането им (№ 11, 52, 54, 59, 63).

Разработени са програми за подпомагане физическото развитие на деца с умствено изоставане и план за сестрински грижи при пациенти преживели мозъчен инсулт в домашни условия. Приложен е „Проектния метод“ за обучението на студенти и изграждане на мултидисциплинарен екип при рехабилитация на хора с трайни двигателни увреждания (№ 8, 9, 15, 18, 48, 55, 65, 66) и др.

Оценката ми за научната продукция на гл. асистент д-р Данелина Вачева като вид и обем е висока. Доказателство е за значителна научна активност и показател за успешно научно развитие. С изявите ѝ на научни форуми тя успешно представя методиката и условията за подготовка и обучение на бъдещите кинезитерапевти за практиката.

Научната ѝ продукция е равномерно публикувана през годините, което е показател за системност и постоянство в проучвателната дейност с много добра методична и професионална подготовка.

5. Лични впечатления за кандидатката

Не познавам д-р Данелина Вачева и нямам преки впечатления от дейността ѝ като преподавател и специалист, но самият факт, че тя представя старателно и отговорно учебната документация, участието ѝ в научно изследователски проекти, активната ѝ научно-изследователска дейност и т. н., я определя като авторитетен и желан преподавател, а това е добър атестат за успешна реализация като бъдещ хабилитиран преподавател.

6. Критични бележки и препоръки:

В представените научни и научно-приложни трудове за участие в конкурса не съм открила слабости, които да се отразят на заклчителната ми, положителна оценка в рецензията.

Намирам за целесъобразно натрупаната експертиза, академичен и административен опит, научен и управленски потенциал на кандидатката за доцент в бъдеще да се насочат към по-активна публикационна дейност в реферирани списания с импакт фактор в страната и чужбина, участие в представителни международни форуми и проекти, разработване на актуални академични учебници за обучение, вкл. за продължаващото обучение през целия живот. Препоръчвам още да предаде богатия си опит като специалист на млади хора, които под нейно ръководство да работят за защита на докторски дисертации.

7. Заключение:

Значителният професионален опит като продуктивен изследовател в различни аспекти на кинезитерапията определят гл. ас. д-р Данелина Емилова Вачева – Божинова като професионално компетентен научен специалист и изграден преподавател. Това е основание да считам, че

бъдещата ѝ реализация като Доцент ще бъде безусловно успешна, за което нямам никакви съмнения.

Преценявам, че д-р Данелина Вачева покрива изискванията на ЗРАСРБ (чл. 24) и Правилника за неговото приложение (чл. 53 и 57), както и на специфичните критерии и показатели за оценяване при провеждане на конкурс от Научно жури за присъждане на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински университет - Плевен

Това ми дава основание като член на състава на Научното жури, да дам положителна оценка за нейния избор за Доцент..

Имайки предвид гореизложеното, предлагам на уважаемите членове на научното жури гл.ас. д-р Данелина Емилова Вачева – Божинова да бъде избрана за „доцент“ по Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (включително методика на лечебната физкултура) за нуждите на отделение по „Физикална и рехабилитационна медицина“ на „УМБАЛ“ – ЕАД Плевен

18. 01. 2016 г.

Рецензент.....
/Проф. Антоанета Момчилова дпн/

